

Numărul 34. Oradea-mare 23 aug. (4 sept.) 1898. Anul XXXIV.

Apare duminica. Abonament pe an 8 fl., pe $\frac{1}{2}$, de an 4 fl., pe 3 luni 2 fl. Pentru România pe an 20 lei

N e g h i n e.

Doamna Catinca ședea pe divan și privia la un punct pe părete. Privia cu ochii mari, ca și când ar aștepta ca lumea dintr'acest punct să nceapă a se întoarce.

Mâna stângă-i eră rădămată pe brățarul divanului, iar la mâna dreaptă avea o hârtie rosa, o epistolă mică și parfumată.

Epistola acea mică și parfumată o aflase între cărțile bărbatului; și 'n epistolă — Doamne — un secret — — secret de moarte.

Privia lung; și cum privia așa seditată, i se părea că din nimica i se desfășoră o ceață neagră, ce-i acoperia toată lumea cu vël. Nu-și mai vedea trecutul cu florile, viitorul cu iluziile, — decât un chaos negru și posomorit.

Nevastă tineră, în lunile de miere — — toată lumea flori și raze. — — Și 'ntr'un minut acoperite toate cu un vël de desperare, — cu o epistolă de la altă damă, o epistolă de amor.

Odată sări în picioare, și — — dar bate cineva în ușe.

Și intră repede amica ei, doamna Anița. O damă tineră și sprintenă, cum e furnica. Fața-i e veselă și 'mbujorată, și avea o guriță ca un clopoțel.

— Uf, toată-s apă. Servus! — țise repede, și merse oblu la oglindă.

Catinca se folosi de ocaziune și vëri epistola în buzunar.

— Tu Catinică, aid să-ți spun — continuă Anița, și se puse pe divan.

Catinca se puse lângă ea; dar cu mâna stângă își șterse ochii cu batista.

Anița privi în ochii ei.

— Tu Catinică!

Catinca tăcù.

Anița o strînse pe după cap, apoi i puse mâna

sub barbă și ținându-i capul oblu, iară privi în ochii ei.

— Ei, ce ție-e? Taci? Nici o vorbă. Spune Catinică, tu plângi.

Catinca zimbì dureros, dar tăcù.

— Nu vrei? Să șcii, dragă Catinică, — aci stau până mâne, nu merg până nu-mi spuni. Una-doue — iute — pentru ce plângi?

— Lasa Anița — țise Catinca, și o inundară lacrămile.

— Lasă — eu? Eu să las? Că că asta mi-ar trebui. Tu să plângi, și eu să las? Pentru ce plângi? Iute!

Catinca stătù un timp, apoi începù serios.

— Are bărbatul teu cărți? Șcii, cărți mari, cărți de știință — Doamne sfinte — unde femeile nu cetesc?

— Cărți? Apoi — cărți are. Veți bine că are. Va fi avënd el cărți destule, ce mai șciu eu — dă-le în foc cărți.

— Hm! — Că nu-i atâta numai. Nu țeu, Anița dragă.

— Catinică dragă, rogu-te. Me ucidi cu curiositatea.

— Și ai căutat tu vrodată prin cărțile bărbatului? — Șcii, iac' așa — din întâmplare.

— Ba!

— Veți, eu am căutat.

Anița țipă atunci nebunatică, și dădù un hohot de ris într'o scâlă repede de sus până jos. Apoi îmbrățoșă pe Catinca cu amëndoue mânilor și-o sărută.

— Acuma șciu tot.

— Ce, tu șcii? întrebă Catinca frapată, și privi la Anița cu un fel de indignare.

— Șciu da. Veți bine că șciu. — În cărțile bărbatului, Catinuca mea a aflat un buchet, o epistolă, sau ce mai șciu eu ce, de când eră el holteiu. Nu-i așa?

Catinca suspină una mare, apoi scoase epistolița din buzunar și cu o față serioasă — ca și cel ce pune pe tapet un lucru mare și decizător — i dădu epistola.

— Cetește Aniță!

Anița luă epistola și ceti:

„Adorate! Te iubesc, te ador; fără de tine nu pot trăi. Când te-oiu revedé? Silvia.“

Anița ceti — apoi mai făcu o trilă de ris. Apoi stătú și privi în ochii Catincei, cu o față bună și cu un aer dogenitor dar pretenos.

— Tu Catincă, ai tu minte?

Catinca își puse batista la ochi, apoi începú trist:

— Me mir Anița, de 'ntrebarea ce mi-o faci. O viață 'nflorită, o tinereată plină de aspirațiuni și de iluzii; o dragoste dulce și nemărginită; credință firmă într'un viitor frumos, și o speranță scumpă și ademenitoare — într'un moment toate pierdute, toate stinse.

Catinca începú a plânge; iar Anița stătea cu buzele purpuriate, ca și când stai și aprobezi jalba copiilor.

— Of, săraca de tine. — Ai un bărbat ca un steag — și bun și frumos și prevenitor. Te iubește ca sufletul, te poartă ca pe palmă și-ți face toată plăcerea, și-ți implinește toată dorința. Ești iubită, desmerdată și gugulită — cum să nu-ți fie ție reu, cum să nu fi pierdut tu toate în lumea asta? Of, săracă de Catinca mea.

Catinca se îndărgi.

— Dar epistola, Aniță, iată-o aci. — Asta nu e presupunere, asta nu e suspiciune — este un adevăr adevărat — iată-o. — Ah Aniță, necredința lui me omoară.

— Ei — pardon. Asta nu o am observat. Aid, mai cetim odată.

Anița luă epistola și o mai ceti odată; apoi o întoarce pe dos, apoi iară pe față, — în urmă făcu din umeri.

— Dragă, eu nu aflu nimica. Nici o dovadă de necredință, nici un semn de greșală.

Anița își bătú în palmi de mirare.

— Nu? Atâta amor, o declarațiune atât de verde — și tu nu afli nimica.

— Ei-ei — dar cine face declarațiunea? El nu o face. — O face o damă, și-i spune că-l iubește. — Și apoi, dacă-l iubește, ce să fugă el? Să fugă 'n lume pentru că-l iubește cineva, și chiar o damă?

Catinca se părea că se gândește. — Și — oarecum fără de sine, continuă:

— Pentru ce l-a iubit? — El e al meu. Nu cedez nici o privire, nici un gând, nici chiar un vis nimerui.

— Pentru ce l-a iubit. — Doamne sfinte, pentru ce l-a iubit. — Și pentru ce-l iubești tu? Îl iubești, căci e demn de iubire; nu te miră că l-a iubit și alta. Dar asta nu e vina lui. Ba din contra, pentru el e merit sau vrednicie, și pentru tine o tămăie vanității omenești. L-ați iubit doue înse, ba poate trei, sau dece chiar. L-ai cucerit tu singură, l-ai dobândit tu singură; el te-a preferat, și le-a părăsit pe toate — pentru tine.

(Va urmă.)

V. R. BUTICESCU.

Miserere.

(Prosă poetisată.)

Domnul Ghiță Moldoveanu,
Care șade 'n capitală
În spre câmpul lui Gramon,
Șapte copilași, sërmanu,
Are prinși de neagra boală,
Pe când el n'are palton . . .

Și femeea-i Paraschiva,
Toema 'n toiu iernei grele —
I mai naște-o fată-acum;
Să o crească? Birui-va?
Se gândește, a-le belele,
Vrënd, în tîrg să-și facă drum.

Inse cum? Când n'are 'n casă
Nici un ban și nici iernatic . . .
Cum s'o scoată la „cherem“?
Chinu 'n suflet greu l-apeasă,
Când pierdut ca un zănatec,
Cată spre copii cum gem.

De-ale facerei canoane
Paraschiva-i ca si moartă;
Pe când el ca un păgân,
Fără frică de icoane,
Hotărește să despartă
Prunca de al mamei sin.
Și, răpind-o tâlhărește,
Pe când prunca țipă 'n fașă-i,
O tulește 'ntr'un picior
Și 'ntr'o clipă nemerește
La biserica „Balașii“
S'o arunce în pridvor. —

„Cei-lalți șapte să-mi trăiască,“
Duce, vrënd pe scări s'o lase.
„Va găsi-o vre-un boer,
„Și 'n belșug are s'o crească.“
Când în clipă-atunci țipase
Un prunc lăpădat sub cer. —

Ghița-ascultă, se 'nfioară
Și uimit în giur privește:
Pe-albe trepte, lângă el,
Înfășată 'n plăpămioară
Mătăsoasă, jos zărește
Capul pruncei mititel.

Se apropie, se-apleacă
Și dă straiul la o parte,
— „Ce mai inger drag și blând,“
Strigă Ghiță și-l îneacă
Plânsul pe de-o parte,
Pe de alta-și dăce 'n gând:

„Plăpămioară mătăsoasă
 „Și-apoi rufe dantelate :
 „Asta 'nseamnă că-i bagat
 „Neamul fetei; și-i frumoasă
 „Mititica, ce păcate
 „S'o arunce, i-a 'ndemnat ?

— „Mititico, ai fi de viță,
 „Vre-o prințesă de neam mare
 „Și născută cu noroc ?
 Și pe frageda-i guriță
 El depune-o sărutare
 Și 'ngenunche pe-acel loc.

— „O, acei ce te născură,
 „N'au avut cu tine milă
 „Să te lepede să mori !
 Dar în peptu-i simte-arsură,
 Când privește-a lui copilă —
 Și pe frunte reci sudori.

„Haid acasă, nu se poate
 „Tata să ve lase-aice !
 Și-a plecat cu amendou
 Spre Gramon pe 'ntunecate
 Și mergând pe drum, își dice :
 „Eu sânt tatăl lor : am noue !“

He, ciudată întemplantă,
 Printre rufe : un tesaur !
 Ghița nici că mai gândiă
 Să dea peste-o pungă mare,
 În fișicuri : numai aur !
 Și acum ridea, ridea

PETRU VULCAN.

Regele și țeranul. Enric IV, regele Franței, era la vânătoare și depărtându-se de suită, întelni un tiner care sta de se odihniă la rădăcina unui copac din marginea drumului.

— Ce faci acolo ? îl întrebă regele.

— Aștept să treacă regele să-l vîd și eu.

— Dacă vrei să te urci călare în dosul meu, te duc eu într'un loc de unde îl vei pute vedé bine.

Țeranul se urcă și pe drum întrebă :

— Dar de pe ce o să cunosc eu care-i regele ?

— N'ai decât să te niți și pe care îl vei vedé că stă cu pălăria pe cap, pe când toți dimpregiur vor fi cu capetele descoperite, să știi că ăla-i regele.

Enric se întelni cu seniorii cu cari plecase la vînat.

Toți își scoaseră pălăriile din cap înaintea lui.

— Ei, întrebă Enric pe țeran, știi acum care e regele ?

— De, domnule, — respunse țeranul, — trebuie să fie unul din noi doi, ori dta ori eu, căci numai noi stăm cu pălăriile pe cap.

Doze scrisori.

(Fine.)

II

Cvirchenița, villa Monte Carlo nov. 1896.

Mi-am propus, amice, să nu-ți mai scriu.

Am cugetat, de ce să te molestez prin descrierea suvenirilor triste, de ce să te întristez cu durerea sufletului meu ?

Am propus ! — și iată totuș continuez.

Da, — căci am aflat o plăcere dureroasă luând în mână țiarul trecutului ; și-mi vine dorul de nou să întorc foile lui învechite, să continuez ce am voit să sfêrșesc.

Aprind încă odată făclia, să-ți lumineze viața întreagă a trecutului meu trist.

După moartea tatălui meu, tatăl meu crescător s'a pus în pensie, ca să poată fi mai mult cu mine.

El doriă să merg undeva spre recreare ; observând că el are mai mare trebuință, m'am învoit să mergem împreună, pe toată iarna la Cvirchenița.

Eram deja de zece zile acolo, când au sosit oaspeții noi.

Eră un bărbat cu o fetiță frumoasă de 17 ani. Ea eră cam slabă, o feriau și de soare și de vînt, nu cumva să capete offică, ca și mama ei, care înainte cu un an murise tot în Cvirchenița.

Eu ca medic speram că cu trai moderat, cu grije, poate ajunge la adânci bătrânețe.

Eră o ființă grațioasă, avea niște ochi mari negri, totdeauna suridea ; eră voioasă, așa dulce vorbiă, și în mersul ei lin părea o țină. De pe terasa villei se auđiă la noi risul ei vesel și vedeam cum riđend sburdalnică și drăgălașă, desmearđă pe tatăl seu dacă voia ceva.

Pêrul ei lung negru și buclat atêrnă până la genunchi, și pentru acea tatăl ei o numiă cu tot dreptul țina pădurei.

Așa copila dulce eră Gabriella !

Cunoștința noastră s'a făcut iute și devinirăm nedespărțiți.

Bătrânii încă aveau simpatii și convorbiau ore întregi, noi mergeam la preumblare, sau cântam împreună ; mai rideam, făcându-ne câte o poezie de amor. Am făcut și unele excursiuni. Ea eră debilă și totuș alergă tot înainte.

— Gabriella, dacă alergi așa tare, ai să fii bolnavă ! Am prins-o de mână și ea roșită priviă la mine.

— Știi doară că mama a murit în offică ? întrebă ea dureros.

— Nu, nu-ți face inchipuiri, i-am respuns.

Ea se uită lung la mine, par că ar fi voit să cetească în sufletul meu, apoi își domoli mersul.

Când ne-am reintors, eră obosită.

I-am întins brațul și ea drăgălaș se răzima de mine.

Credea că nu me uit la ea, căci ochii mei luncău spre țermurile mării să ved sînt deja acolo luntrele comandate, ca să ne ducă înapoi acasă ?

Priviă un minut la mine ferbinte, iar acea privire părea că-mi șoptește : Te iubesc, te iubesc !

Mâna ei frumoșică s'a cutremurat pe brațul meu, și totuș se trăgea lângă mine.

— Gabriella, țisei eu încet, te-ai obosit tare.

Fața ei fină albă se înroși de abia. Așa frumoasă eră cu roșeala acea copilărească, și încet, fără vre-un cuvânt, își puse capul pe mâna mea.

Am ajuns la țermure.

Luntrele erau în rând, și ne-am suit tot doi în ele.

Eu cu ea în luntrea primă, bătrânii la olaltă în luntrea a doua. Copila nu-mi lăsă brațul nici în luntre.

Eră o sară plăcută.

Vântul suflă lin din când în când câte o șuviță din părul ei frumos, care-mi atingea fața.

Amândoi tăceam și ascultam cântul marinarilor italieni, și admiram regiunea frumoasă.

De odată o privesc și ce vîd? Ochii ei frumoși erau scâlțați în lacrimi. Simțiam că o iubesc. Am îmbrățișat-o și sărutându-o am lăsat-o să plîngă la peptul meu.

Ce sêptemâni, luni fericite, urmară după aceaste.

Eră deja primăvară târzie, când am hotărît uni-rea noastră vecinică.

Ce frumoasă, și ce veselă eră Gabriella!

Dar cu cât ne apropiam mai tare de ziua unirei noastre, cu atîta eră mai serioasă, cugetătoare, aproape tristă.

Eram surprins și curios, i-am făcut întrebarea, oare nu e pe deplin fericită, ce-i lipsește?

Am vîdut tremurând pe genele ei lungi niște lacrimi, și așa reu m'am simțit, par că oarecine me sbiciuia.

Am început a-i vorbi cuvinte dulci de iubire, de viitor fericit, de tot de ce fantasmam.

M'a ascultat liniștită cu răciență, — câte odată se cutremurá, și când eu am terminat, ea mi-a răspuns.

Ce farmec, ce durere, ce întrebare mare a viitorului, eră în cuvintele ei!

Credeam că vorbesc cu o copilă de 17 ani în-amorată, care numai prezentul cu farmec îl pricepe, iar viitorul numai mai târziu are să-l vadă, la care acuma nici nu cugetá, nu șcie, dar înaintea mea sta o femeie, care cu frică destăinușce viitorul necunoscut.

— Șciți voi ce este iubirea, ce e a iubi? — nu, nu, numai noi care suferim pentru ea. Mi-e frică; nu știu ce am înainte, nu știu ce va urmá; simțesc că e o cale nouă înainte mea, dar e încă închisă, fără vre-o lumină care să me îndrumé.

— Gabriella, me iubești adevêrat? i-am đis apropiindu-me de ea. Mi-a întins mînile ei, m'a strîns la sine.

— Atuncea fii sigură, te încrede în mine.

Ea s'a liniștit puțin. Eram convins că viața mea va fi fericită cu ea, căci ea me iubiá!

Nu m'am înșelat. Am fost fericit.

După doi ani de fericire, un băiețel ne-a investit și mai mult cuibul nostru.

La patru ani o copilă.

Ce fericită eră Gabriella, și cât de fericit me simțiam eu!

Anii au trecut pentru mine nespuse de iute.

Am cunoscut fericirea; dar ca medic cu frică vedeam viitorul ce ne amenință.

Eră mai slabă, începuse a tuși; și pe fața ei fină albă doue rose roșii începuseră a arde.

Cu tot zelul voiam a-i lungi viața, am adus-o la Cvirchenița spre recreare, de nu voi puté lungi viața ei, cel puțin să alin durerile și suferințele ei.

Și ea sperá!

Oh, Dne că locul acela al fericirii mele a trebuit să fie și locul nefericirii.

Aicea am vîdut-o suferind fără cuvinte, aicea despărțindu-se de copilași, aicea murind!

Oh ce închis, ce negru mi se părea tot în lume, numai copilași m'au reținut să nu me sinucid.

Am înecat toată durerea în mine; me muștrá conștiința, eu m'am predat de tot durerei, și am negligat copilași.

În cele din urmă m'am deșteptat. Ei mi-au arătat calea vieții mele, pe care trebuie să merg.

Pe cine ar rămâne orfanii mei dacă i-aș lăsa?

Cu puteri unite, împreună cu tatăl meu crescător, m'am apucat de lucru; ce bun, ce nobil eră el.

Eu me siliam a împlini încât se poate locul Gabriellei lângă copii. Ce iute a observat și băiatul și fata.

Copilița îmi săriá în brațe, vorbiá câte toate; me sărutá, îmbrățișá în semn de mulțumită, iar el serios đicea: Tata a făcut chiar ca mama!

Ce dulce eră recunoștința de pe buzele lor!

Ce dulce eră copila frumoasă care avea trăsăturile Gabriellei și a mamei mele când se siliá să suplinească locul mamei sale!

Me cuprindea o îndestulare, o liniște, în știința că eu cât am putut tot am făcut, am lucrat pentru fericirea lor. Ce am și ajuns. Copila mea frumoasă e deja măritată și e fericită.

Băiatul încă și-a ajuns scopul, a devenit un om genial de științe cu talent recunoscut și mire fericit.

Tatăl meu crescător, omul acela ideal de nobil, deja de 5 ani zace în pămînt, în grădina din Z. lângă mormîntul mamei mele.

Și eu? ...

Ca și în fiecare an odată, sînt aici lângă mormîntul întotdeauna verde, simțesc că cîasul a sunat; simțesc că đilele-mi sînt numêrate, voiesc să mor aicea, lângă mormîntul care îmi ascunde toată fericirea avută în viață.

Acuma când el nu mai trăiește, mi-am luat libertatea a scrie despre el. Cetiți cu emoțiune șirele aceste, căci ce am scris, s'a întemplat, — nu e scos numai din fantasia mea.

OLGA DORINA PORUȚIU.

Cugetări.

Opiniunile, în morală, în politică, în religie, depind de câteva persoane mediocre cari dau tonul.

*

Bogatul trăește prin sărac și săracul prin bogat: aceasta e o lege de solidaritate socială.

*

Neexistând mijlocul de a ne conservá viața, căutați cel puțin pe acela de a nu ve teme de moarte.

*

Omul de lume își petrece toamna vieții regretând primă-vara.

*

Adevêrata demnitate nu crește cu rangul, tot așa cum nu se perde, când onorurile ne părăsesc.

*

Sînt doue lucruri cu cari trebuie să te obicnușci, și fără de cari viața devine de nesuferit: injuria timpului și nedreptatea oamenilor.

Cântece de toamnă.

I.

*În noaptea cea senină,
Sub mândri palmieri;
Sorbit-am împreună
Un farmec de plăceri.*

*Atunci fu primă-vară
Și arborii 'nfloriă . . .
Ați ei sunt fără frunze
Și eu fără de ea.*

II

*Cad frunzele 'n pădure,
Unde-am cules la mure
Ou mândra mea, ridând;
Sus paseri trec ca norul,
Cu ele-mă merge dorul
Și vine tristul gând.*

*Cu toamna dimpreună
S'a dus și voia bună,
Plutind ca vântu 'n sbor;
De ce lăsat-a mte
O inimă pustie
Ș-un suflet plin de dor?!*

A. TEPENEU.

Femeia.

Din „Psiho-fiziologia genului și talentului“

de dr. Max Nordau.

La ființele vii, sexual diferențiate, puterea vitală și puterea ei formativă par să fie la femeie mai mici, — sau cel puțin mai inerte, mai puțin explosive, — decât la bărbat. Nu știu de ce-i așa, dar faptul pare dovedit. Darwin (în Originea Spețelor) a îngrămădit mai multe sute de pagini de observațiuni, din cari reiese că, la cele mai multe din spețele animale, femeiușca păstrează tipul speței, pe când bărbatul se depărtează individualizește de el, adesea foarte mult. Așa dar la femeiușcă predomină legea eredității, la bărbat legea formațiunii particulare, pe care o socotesc ca legea vitală primitivă. Acest raport există și în neamul omenesc. Femeia e, în deobște, tipică; bărbatul, individual; cea dintâi are fața obișnuită, cel d'al doilea o față proprie. Fără îndoială, această aserțiune contrădix chipul obișnuit de a vedé, dar acest chip de a vedé e greșit. El s'a născut din faptul, că ne luăm de obicei părerile despre femei din poesii și din romane. — Poetii, descriind femeia, n'au plecat de la o observațiune conștiințioasă și s'au supus fără șo șcie unor ațtări sexuale. În literatură, femeia nu-i numai o cumpătată icoană științifică, ci crearea ideală a unei imaginațiuni de bărbat în extasul genesisic; poetul nu vrea să descrie, ci să facă curte; când vorbește de femeie, el nu-i e observator nepărtinitor, ci

caută instinctiv favoarea ei. Aceasta falsifică cu totul observațiunea, și se poate spune că femeia se arată în poesia tuturor popoarelor și tuturor vremurilor nu cum e într'adevăr, dar așa precum pare unui amore-sat înflăcărât. Acest lucru e urmarea firească a faptului, că numai bărbații s'au dedat cu poesia. E probabil că icoana femeiei în literatură ar fi ajuns nepărtinitoare, și pentru acest cuvânt destul de nepăsătoare, dacă femeile ar fi născocit lirica și epopeia. Ați, când romanele sânt scrise mai numai de femei, cel puțin în unele țeri, autorii sexului slab reproduc și ei portretul ideal al femeiei închipuit de bărbat și ajuns tradițional, numai pentru că sânt nedestoinice să se ridice d'asupra tradițiunii și să cugete într'un chip original.

„Femeia e schimbăcioasă și nestatornică ca unda“, spune un filosof dându-și aere adânci. „Cine se poate lăuda că cunoaște femeia!“ exclamă un poet liric, arătându-și albul ochilor și lingându-și buzele la amintirea unor lucruri plăcute. „Ori ce femeie e o taină și o ghicitoare, și nici unul din acești sfinxi nu seamănă cu un altul“, glăsuiește un povestitor care ne îndrugă, în spriginul spuselor sale, o mulțime de istorii nesărate. Dar toate aceste nu sânt decât vorbe goale de cari rid tocmăi femeile deștepte și cari nu plac decât celor proaste, cari le iau drept complimente personale. Femeia e nespuse mult mai puțin felurită ca bărbatul. Acela care cunoaște una le cunoaște pe toate, cu puține abateri negreșit. Felul ei de cugetare, de simțire, chiar și fizicul ei sânt tipice; iar Margareta, Julieta și Ofelia seamănă așa de mult între ele, încât ar puté să fie luate drept niște surori al căror temperament e puțin deosebit, și educația cam diferită. Așa se înțelege de ce femeile se simt așa de bine în toate stările sociale. Un rindaș, care e ridicat, prin favoarea unei țarine, la rangul de duce de Curlanda, rămâne în toată viața lui îmbibat de mirosul cailor. Fiica unui tambur-major, care subjugă, ca contesă, inima unui rege, nu se deosibește întru nimic după câteva luni, ba chiar după câteva săptămâni, de o doamnă născută spre a-și avé locul ei în almanahul de Gotha. Nu există femei parvenite. De îndată ce o femeie și-a asimilat formele unui rang nou pentru dânsa, — și le capătă cu o minunăță ușurință prin simțu-i pătrunător de exteriorități de amănunte, — ea a intrat pe deplin în acel rang. Aceasta vine de acolo, că deosebire fundamentală e cât se poate de mică între o prințesă și o spălătoreasă; esențialul la amândouă e feminitatea, adică reproducerea nepersonală a fisionomiei speței. Michelet condensează filosofia femeiei într'un singur cuvânt, căruia ar voi să-i dea efectul puternic al unei epigrame: „Femeia — spune el — e o personalitate“. Aceasta e una din cele mai mari greșeli ale acestui autor înflăcărât și mărinos, dar care e une-ori superficial. Adevărul e cu totul altul; din potrivă femeia nu-i o personalitate, ci o speță.

Negreșit, sânt și femei cari pot fi numite originale. Dar voiți un sfat, dragii mei cetitori? Păziți-ve de femeile originale! La femeie depărtarea de tip e, de opt-zeci de ori dintr'o sută, bolnăvicioasă. Femeia originală se deosibește de femeia mijloice ca un ofticos de un om sănătos. Și în celelalte douăzeci de cazuri, pe cari nu le-aș puté numi bolnăvicioase, originalitatea este o inversiune intelectuală a sexului. Toată lumea șcie ce se înțelege prin aceasta. Ai trup de femeie, dar firea, părerile și cugetările unui bărbat, sau reciproc. Înțelepciunea poporului nu greșese, când

poreclește fără încongiur pe o femeie originăla „omoaie“. Această poreclă cuprinde într'ênsa deslușirea fenomenului. Indată ce iese din uniformitate, femeia perde cel mai însemnat din atributele psihologice ale sexului ei. Pot să observ, în spriginul acestei aserțiuni, că de obicei femeile originale nu fac impresie decât asupra bărbaților cu fața slabă, pe când bărbații cu o personalitate foarte pronunțată se alipesc de preferință de femeile banale. Aceasta se întâmplă așa de des, încât mai că e de prisos să amintim cu acest prilej pilda lui Goethe, Heine, Byron, Victor Hugo, etc. Încheiere: bărbatul, a cărui forță vitală nu-i destul de puternică spre a creia forme noi, caută, însoțindu-se cu o femeie mai bine înzestrată decât dânsul, să-și mulțumească fără să știe instinctul de căpetenie al organismului, adică acela al formării și al dezvoltării individuale; pe când bărbatul mai bine împărțășit de natură n'are nevoie de aceasta și se mulțumește cu propria originalitate.

De caracterul tipic al femeiei ține banalitatea de deplâns a pornirilor ei. Fără îndoială, că un bărbat neobișnuit, fie trupește, fie ca pricepere, ațîță, ca tot ce-i rar, închipuirea femeiei și are asupra-i puternică atragere. Dar ce dovedește oare aceasta? Nimic alt ceva decât că femeia, ca ori ce organism superior, e îmboldită și atrasă de tot ce-i nou. Dar instinctul ei primordial o îndeamnă neîncetat cătră ceea ce-i ordinar, și bărbatul cu deseversire banal, care nu se abate din făgașul bătut nici printr'o neghiobie prea vădită, nici printr'o deșteptăciune deosebită, care în complimentele sale se ține de modelele cele bune, la sindrofii vorbește mai ales de vremea bună sau rea, de ploaie sau de zăpadă, se înflăcărează de idealurile cultivate în școlile primare și urește „iazma“ arătată de autorități pentru această trebuință, care împărțășește, părerile și simțimintele neguțătorilor fruntași și a altor patentari chiaburi, apoi se ține și în curentul tuturor progreselor în privința formei și a culoarei cravatelor sale; acest capo-d'operă al unui Rafael va ameți capetele a nouă-deci și nouă de femei dintr'o sută și nici un exemplar de bărbat superior desenat cu mâna nu-i va pute ține piept.

Odată în mai multe veacuri se naște o femeie, care s'aibă ambiție. Rog să nu se confunde acest simțiment înalt cu obicînuita deșertăciune ce caută să fie luată dreapta atare. Femei viclene voind să domnească; pehlivane, afectate, preotese de salon cătând să strălucească, își închipuiesc uneori singure că sînt ambițioase; dar nu sînt de loc. La ele e vorba de o urmare nemijlocită a personalității lor; ele vor să-și mulțumească egoismul și să fie pretutindeni recunoscute de frumoase, elegante, spirituale; ele vor ca multe femei să le pismuiască, ca mulți bărbați să le cadă la picioare, ca pe uliță lumea să se uite după ele și la teatru toți să le privească; ele n'au în vedere decât faptele cele mai exterioare și cele mai neroade însoțind cunoașterea locală. Ambiția e cu totul altceva; ea e o pornire neînfrînată de a intrupă propriul seu „eu“ într'o creațiune, într'o ispravă, ce-i asigură o viață mult mai lungă decât cea trupească a insului; e o luptă înverșunată împotriva legii universale a îmbetrânirii lucrurilor, dorința mândră de a-ș păstră în forma-i particulară propriul seu „eu“, pe care insul îl simte că-și are deplinul seu cuvînt de a fi, pe care-l simte puternic și trebuincios și să silească însăși firea ca să-l respecte. Ceea ce se numește ambițiune revine de asemenea la legea vitală primordială și e o mani-

festare extremă a ei, căci această lege nu năzuiește numai la formațiuni organice autonome, cari nu trebuiau să semene decât cu ele însele și cu nimic altceva; dar ea se mai străduiește și ca să păstreze aceste formațiuni, să le asigure dăinuirea, și să le lărgească chiar într'o speță nouă. Ambiția se bizue pe o exuberanță de putere vitală, pe care femeia o are foarte rar. De aceea ea visează cuceriri, iar nu nemurirea. Ea nu se interesează decât de societatea în care i se poate spune pe șoptite: „Doamnă, te iubesc!“ În privința generațiilor încă nenăscute ale viitorului îndepărtat, ale cărei omagii și buchete nu pot ajunge până la dânsa, cochetăria nu se interesează de ele. Ea nu dorește să se depărteze de speță și să întemeieze una nouă al cărei architip să fie dânsa.

Precumpănirea legii eredității în organismul feminin mai lămurește și toate celelalte particularități de minte și de caracter la femeie. Ea e mai în tot-dauna dușmana propășirii și cel mai puternic stêlp al reacțiunii sub ori ce formă și în ori ce materie. Ea ține cu patimă la trecut și la tradiție și socoate lucrul nou, — afară numai dacă el n'ar fi, de pildă, un chip ce trebuie să mărească efectul nurilor sei, — ca o insultă personală. Reproducînd cu slugărnice ceea ce a vădut pe alții făcînd, ea preface, în priceperea sa, religia în erez, aședămintele raționale în forme exterioare, faptele bune de bun simț în ceremonii goale, și regulile de raporturi sociale, însuflete la început bărbatului de respectul pentru semenii sei, într'o etichetă tiranică și neghiobă. Ea e, afară de excepțiuni rare pe cari le-am admis, un automat intelectual care trebuie să meargă până la punctul de oprire, așa precum a fost hotărît, și nu-și poate schimbă de la sine mecanismul mersului seu.

Trad. de:

B. MARIAN.

Poesii populare.

— De pe Promontorul Aradului. —

Mândră de la Șiria,
Cum mai petreci viața?
— Eu petrec bătăș bine,
Tot cu pâne și cu vin
Și cu lacrimi cu suspin.

Ce șeși mândră cât colea
Cu inimă așa rea,
Ori tu vrei să strici ș-a mea?
— Lasă-me bătăș 'n pace,
Că de tine nu-m mai place,
De-aseară când te-am vădut,
Că cu alta ai șeđut;
La fântăna din izlaz, —
Și m'ai umplut de necaz.

Cătu-i pe la Podgorie,
Nu-i fată să-mi placă mie;
Este una mituică,
Dar și de-acea mi-i cam frică.

IOSIF STANCA.

SALON.

SERBĂRILE DE LA BEIŢ.

— Adunarea generală a Asociaţiunii. —

Discursul preşedintelui I. M. Moldovan

la deschiderea adunării generale din Beiş a Asociaţiunii, în 15/27 august 1898.

Onorată adunare generală !

Inima noastră saltă de bucurie, pentru că această convenire anuală a societăţii noastre o putem serba între munţii Bihorului celui cu nume şi strălucire veche, — în focularul, carele de multe decii de ani răspândeşte lumina şi cultura în sinul poporului român. După descensiunea spre ţinutul, unde primii descălecători, întemeietorii neamului românesc, au pus mai întâiu piciorul pe pământul patriei noastre, binecuvântat cu multe frumseţi şi daruri, vedem acum locul adunării noastre generale mutat într'altă regiune iarăş apuseană şi situat la marginea teritorului locuit de Români. Aşa spre bucuria noastră a tuturor se adună şi întregesc ochiurile acelei catene, care în mod vădit şi arătat are să împreune odinioară toată suflarea română din regiunile Ungariei. Falnicul Bihor este care ne cuprinde cu braţe deschise şi ne împarte cu abundenţă salutări frăţeşti. Fie şi el salutat din partea noastră cu toată căldura şi iubirea inimei noastre româneşti !

Oonorată adunare generală ! Puţine şi rari sânt ocaziunile, întru cari Români devotaţi binelui comun al neamului lor se pot consulta asupra unor întrebări de interes vital pentru noi. La ocaziuni de acestea se reîmproaspătă în memoria noastră şi se desvleşe icoana tristă a trecutului plin de vijelie. Timpuri grele au fost acelea şi în mod nemilos a rărit şirurile străbunilor nostri, ba de multe ori valurile înălţându-se cu furie, au încercat a şterge până şi amintirea poporului român.

Dar caracterul tare şi vênjos al lui tot dauna s'a arătat învingător. Lupte bărbăteşti, retrageri isteţe, l-au scăpat de furtuni, iar după alinarea acestora iarăş s'a ridicat ca holda culcată de vânt, iarăş s'a vindecat ca surceii tineri ai vişei zdrobiţi de ghiaţă.

Iată de unde provine încrederea cea mare a poporului nostru în vitalitatea sa, încredere care une-ori a putut produce rezultate bune, iară acum, după ce relaţiunile vieţii de tot s'au schimbat, poate fi aducătoare de pierire.

Părinţii nostri de câte-ori printre vijelii au putut să-şi procure oare-care linişte, s'au recules, şi-au adunat puterile, şi au lucrat pentru conservarea naţiunii ; iar când au priceput, că factorii ce încurg asupra vieţii poporului român s'au schimbat şi ei au vădit de alte mijloace de apărare. Când lumina şi cultura a început a se răspândi prin regiunile noastre, îi vedem şi pe ei întărindu-se cu armele culturii

şi onorând puterea acestor arme. La început îi vedem alergând la sorginji de cultură străină, iar mai târziu şi ei întemeiază pentru sine foculare de acestea. Chiar în locul acesta, unde sântem adunaţi spre a ne împărţi salutări frăţeşti şi a împlini agende culturale de prima ordine, bărbaţi, a căror amintire se va face în veci cu landă, au ridicat institute culturale, cari de multe decii de ani au răspândit lumina binefăcătoare în sinul poporului românesc, deşteaptă simţul naţional şi-l întăresc.

Iar ca să avem o legătură comună între noi, — ca să împreune deosebitele centre de cultură mai mici şi mai mari, mult depărtate unul de altul, — ca să lege toate palpaţiunile de felul acesta ale inimei româneşti, au întemeiat societatea comună pentru toţi Români din Unguria, a cărei adunare anuală o serbăm acum.

On. adunare generală ! Asociaţiunea pentru literatura română şi cultura poporului român, după mintea întemeietorilor sei este menită a produce unitate întru mişcările noastre culturale ; a face, ca toţi Români, ori unde ar locui ei prin întinsele regiuni răsăritene ale Ungariei, să priceapă şi cunoască lipsa neapărată de a răspândi şi generalisa cultura română în sinul poporului român ; a face, ca toţi Români fătă de nici o contare la deosebiri, ce relaţiunile vieţii produc între straturile societăţii — nu numai să cunoască, dar chiar să şi simtă această lipsă şi punând cu toţii umăr la umăr, cu dragoste frăţească să lucreze fiecare după cele mai bune puteri ale sale spre înaintarea culturai noastre.

De aceea au dispus ei, ca adunările generale să se ţină în locuri deosebite, acuş într'un colţ din creerii Carpaţilor răsăriteni ai Ungariei şi a undulaţiunilor interne şi externe ale lor, acuş într'altul, ca aşă dulcea noastră limbă română, acest criteriu distinctiv al nostru să se desvoalte uniform, şi prin mijlocirea ei cultura poporului român să crească şi înflorească.

Încrederea aceea fatalistică în puterea de viaţă a naturii noastre, acum după ce simţul naţional la toate popoarele s'a deşteptat şi inflăcărat, după ce el a prins a operă cu atâta vigoare în toate direcţiunile, ar pute deveni fatală pentru noi, mai ales dacă considerăm, că drumurile ferate şi electricitatea pëtrund şi unghetele cele mai retrase, şi încrederei acelei mortăreţe, de care poporul nostru eră cuprins odinioară, nu mai lasă adăpost liniştit.

Fraţi bihoreni ! Aţi primit Asociaţiunea cu atâta căldură şi iubire frăţească. Dovadă vie, că sântei pëtrunşi de scopul măret, care-l urmăreşte ea. Fie, ca şi straturile cele mai adânci şi mai retrase din giurul acesta şi celelalte ţinuturi ale Ungariei locuite de Români să ajugă la deplina cunoaştere a acestui scop şi cu dragă inimă să lucreze pentru realizarea lui. Aşă puterile noastre se vor întări şi înrădăcină atât de adânc, încât nime nu va fi în stare a le smulge. Dispunând de aşă mijloace, Asociaţiunea noastră va pute lucră cu fruct spre conservarea şi înflorirea limbei şi literaturii române, şi prin mijlocirea lor va pute răspândi în cercuri tot mai largi cultura, care în zilele noastre înalţă atât de mult pe cei ce o îmbrăţosează cu devotament şi nimiceşte pe cei ce o ignorează.

Cu aceasta declar adunarea generală a Asociaţiunea pentru literatura şi cultura poporului român de deschisă.

Discursul dlui Iosif Vulcan

salutând Asociațiunea în numele Bihorului.

Ilustre domnule președinte!

Onorabilă adunare generală!

Sub impresiunea unei adânci emoțiuni, incapabil d'a-mi stăpâni bătăile mai repezi ale inimei, cu sfială vin să ieu cuvântul în momentul acesta.

Căci este sfânt steagul care ne-a întrunit aici, steagul culturii naționale și este de-o mișcătoare însemnătate pentru noi toți Români orașul acesta, prin așezămintele sale românești de cultură.

Și totuș marea onoare ce mi s'a făcut de către confracții nostri beinșeni, invitându-me să salut Asociațiunea aici în numele Românilor din Țara-Bihorului: par că dă avânt curagiului meu.

Bucuria, fericirea ce vęd reflectându-se pe toate fețele; aceasta strălucită adunare, de fruntași și popor, o cunună a cărei podoabe sânt femeile: ne presintă tabloul unei serbători mari, de care n'a mai vędut acești munși ai bătrânului Bihor.

În mijlocul acestor mărețe serbări, inima ni se umple de mândrie, căci vedem manifestându-se puterea de viață a elementului românesc.

Prin urgia veacurilor, de și de multe ori impedat în progresul seu, Românul a dat mereu înainte și ține și astăzi sus și tare semênția latinității acolo unde a așezat pe strămoși marele Traian.

În timpurile cele mai grele, totdeauna a avut o stea conducătoare și steaua aceasta a fost iubirea limbii sale. A îndurat lipsuri, a suferit persecuțiuni, a preferat să moară, — dar nici odată, nici în fața morții, n'a renunțat la limba sa.

Limba aceasta e moștenirea noastră cea mai sfântă. E vechiă, căci am adus-o din Roma; e dulce și frumoasă, căci e fiica ginteii latine și ni e scumpă, căci e limba maicii noastre.

O iubim, căci ea este mândria noastră, ne închinăm frumuseților ei încântătoare și o adorăm cu evlavie ca p'o dumnezeire.

Păstrarea și cultura ei este scopul vieții noastre. Fără acest scop, nu mai avem titlu de existență. Fără acest scop, nu mai putem trăi.

Limba și cultura ei ne sânt credeul. Limba și cultura ei ne sânt viața. Pentru aceste jertfim tot, pe ele nu le jertfim pentru câte comoare sânt în lume.

Pedecile nu ne descuragează, stavilele ce ni se pun nu ne înspăimântă; ba ele ne îndeamnă și mai mult să ne strângem rëndurile, să ne adunăm toate puterile, să ne întărim, pentru munca mare și salvatoare.

Din munca aceasta își cere partea sa și Bihorul nostru, angajându-se a-și da cea mai bună parte a sufletului și bucurându-se din inimă că poate și el să-și facă datoria.

Întrat în arena culturii naționale, Bihorul salută dar prin graiul meu cu respect și devotament Asociațiunea pentru literatura și cultura poporului român, întrunită ađi în adunare generală în Beinș, urându-i din tot sufletul progres întru realizarea scopurilor sale!

Asociațiunea la Beinș.

Succesul

Cu cea mai mare bucurie începem să scriem aceste rënduri, căci avem să raportăm despre un nou succes pe terenul cultural românesc. Adunarea generală din Beinș a Asociațiunii pentru literatura și cultura poporului român a reușit strălucit atât din punct de vedere moral, cât și din cel cultural. A luat parte lume multă, nu numai din Bihor, ci și din alte părți și s'au arangiat niște festivități musicale-teatrale, care dau dovadă de o cultură avântată.

Nu vrem să punem în cumpănă dacă succesul moral ori cel material a fost mai mare? Constatăm numai că cel material a întrecut pe acela de la mult vestita adunare generală din Lugos; iar încât pentru succesul moral accentuăm, că acela în părțile acestea are o însemnătate mai mare decât aiurea. Succesul unei astfel de adunări are iniuriere înălțătoare asupra populațiunii din partea locului, lasă impresiuni pentru timpuri mai lungi, încuragează și îndeamnă la lucrare și în viitor.

Grosul publicului s'a adunat din Bihor. A fost de față toată clasa inteligentă română din Beinș și șapte-opt sute de oameni din popor de acolo și din împrejurime. Din celelalte părți ale comitatului, mai bine a fost reprezentată Oradea-mare, de unde, afară de cei slăbiți de bătrânețe, aproape toți s'au prezentat. Au fost mulți din Transilvania, venit-au și din părțile banatice, dar din numeroasa inteligență de la Arad n'au venit deoat trei enși.

Din cei mulți însemnarăm următoarele nume: din Beinș, protopopii Augustin Antal cu familia, Vasile Pop cu familia, directorul gimnasial Ioan Butean cu familia, advocații Vasile Ignatu cu familia, Paul Papp cu familia, Const. Boiț cu familia, Ambrosiu Creț cu familia, dr. Gavril Cosma cu dna, dr. George Popovici; medicul dr. I. Mureșian cu familia; proprietarii Dim. Negrean, Nic. Cristea, profesorii Teodor Bulc, Vas. Stefanica, Vas. Dumbrava, Nic. Diamandi, dr. Coriolan Ardelean, Marienescu, Fabian, Kéri, Stan, Farkas, esactorul dominal Al. Gera și alții; din Blaș prepositul I. M. Mojdovan, președintele Asociațiunii, Gavril Pop canonic, dr. Arseniu Bunea protonotar archidieceșan, profesorii dr. Ioan Hossu, Gavril Precup, A. C. Domșa exactor archidieceșan; din Sibiu, archimandritul dr. Ilarion Pușcariu vicepreședintele Asociațiunii, Parteniu Cosma directorul executiv al Albinei cu familia, Ioan Papiu protopresbiter, dr. Cornel Diaconovich prim-secretar al Asociațiunii, dr. I. Roșca preot, dr. Beu medic al II-le secretar al Asociațiunii, dr. Elia Daian directorul Tribunei, dr. Ioan Leményi, asesorul consist. N. Ivan, adv. dr. I. Vecerdea, preotul I. Togan, Leontin Simonescu, prof. dr. Ioan Stroia; de la Brașov, protopresbiterul I. Voina, profesorul I. Bogdan, Oprea, Șerban; din Sălăgiu, proprietarul George Papp din Băsești, vicarul Alimpiu Barbolovici Șimleu, avocatul D. Suciș din Jibou; din Oradea-mare, canonicul Artemiu Sarkady, protopres-

biterul Toma Păcala, exactorul diecesan Samuil Ciceironescu, advocații Nicolau Zigre cu familia, dr. Dimitrie Kiss cu familia, dr. Florian Duma, dr. Ioan Buna cu dna, dr. Coriolan Papp, dr. Aurel Lazar, medicul dr. Nicolae Popovici, redactorii Iosif Vulcan cu soția, Iustin Ardelean.

Din alte părți: de la Lugos, canonicul Boroș și avocatul Coriolan Bredicean; de la Arad, protosincelul Hamsea, protoreul Vas. Mangra, avocatul dr. Ioan Suci, cu familia, George Lazaru adv. în Vinga, Podobă directorul „Economului” din Cluș, Tisu adv. în Panciova, Constantin Gurban protopresbiter în Boroșineu, Augustin Beleş paroc Șimand, dr. I. Comșa medic Sâmbășag cu dna, Gerasim Domide preot în Rodna-vechie, dr. Ilie Mariș și dr. Florent Mihályi advocați în Sighetul-Marmației, Mihaiu Pavel jr. proprietar în Slatina Maramureșu cu dna, Ilie Moga protopresbiter în Răbăgani Bihor, dr. Rednic medic Vașcou, Nicolae Șerban deputat la dietă Făgăraș, I. Bontescu adv. Hațeg, Iustin Dascal preot Micălaca, Augustin Boțoc inv. Comlăuș cu familia, Iuliu Dan protopr. cu dna Făgăraș, Nic. Garoiu adv. Zernești, Lad. Lazar adv. Vașcou, dr. Vraciu medic de regiment în Nyiregyháza, Sfetea, T. Oncea notar în B. Lazuri cu dna, Gomboș Vidra, Henț Seliste, Ioan Pap preot Topa-de-sus cu familia, Popovici Făgăraș, Ioan Pap protopop Holod, Pința preot în Suplac, Eugen Venter preot Rogoz, Dimitrie Burdoși c. r. locotenent în Orade, D. Zehan avocat Dicio St. Martin, dr. I. Cosma cu dna Timișoara, Băbeș Cluș, Vasca preot Homorog, Blaga preot Tulca și alții mulți.

De peste hotare, I. Cionca profesor, Brătean inginer, Septimiu Sever Secula profesor, dr. Elefterescu medic, toți din București; Petru Sircu, profesor la universitatea din Petersburg.

Primirea comitetului la Orade.

Românii din Oradea-mare, crezându-se datori să întimpine pe oaspeții cari aveau să treacă pe aici la adunarea din Beiuș, s'au întrunit în 26 aug. la 11 a. m. la gară și prin graiul dlui avocat Nicolae Zigre au felicitat pe președintele Asociațiunii I. M. Moldovan, care a sosit de cătră Ardeal cu vicepreședintele dr. Ilarion Pușcariu și cu mai mulți membri ai comitetului central.

Președintele mulțumii pentru primirea călduroasă și după o pauză de trei ore, întreaga societate, înmulțită cu cei veniți din părțile aradane și bănățene, precum și cu cei sosiți din Sătmar, Sălagiu și Maramureș, porni cu trenul spre Beiuș.

Altă primire la Sâmbășag.

Cam la jumătate de drum între Oradea-mare și Beiuș, la stația Sâmbășag-Rogoz, care e marginea cercului Beiuș, oaspeții în frunte cu președintele, au fost binevențați de protopopul Ioan Papp din Holod și de medicul dr. I. Comșa din Sâmbășag, în fruntea inteligenței din împregiurime și a poporului adunat din comunele învecinate.

Președintele, prepositul I. M. Moldovan, a răspuns mulțumind pentru primirea frățescă și accentuând scopul Asociațiunii pentru cultura limbei românești.

Tot aici, exmișii comitetului arangiator din Beiuș împărțiră biletele de cvartir pentru toți oaspeții.

Primirea la Beiuș.

Într'aceste gara de la Beiuș fu înțesată de lume venită să întimpine pe oaspeții.

Eră acolo întregul comitet arangiator, în frunte cu președintele seu, protopopul Augustin Antal.

Ordinea fu susținută de pompieri și fiind că înseră binișor, se aprinseră făclii.

Terenul sosi la orele 7 $\frac{1}{2}$. Urale entusiaste cutremurară aerul. Numerul mare al celor sosiți înveseli toate inimile. Bucuria a ajuns la culme.

După ce se făcū liniște, președintele comitetului arangiator, protopopul Augustin Antal, adresă cu voce sonoară și cu obicnuita-i eloquență, comitetului central și oaspeților o călduroasă bineventare, — la care președintele Asociațiunii respuse în termeni bine simțiți.

Într'aceste, secția de încvartirare a comitetului arangiator, în frunte cu dl dr. Gavril Cosma avocat, făcū cele din urmă dispoziții pentru ca toți oaspeții să-și găsească cvartirele și convoiul porni spre oraș, unde pe strade și din ferești îl salută mulțimea publicului.

Sara de cunoștință.

La orele 9 cea mai mare parte a publicului, domni și dame, s'a întrunit la sară de cunoștință în localul pregătit pentru acest scop, un pavilion mare înzestrat cu ramuri de brad.

Societatea numeroasă numai decât arată, că succesul adunării are să fie complet. Atâta lume românească nu s'a mai întrunit în Beiuș.

Revederile și cunoștințele noue stârniră multe momente plăcute; veselia la sunetul muzicii naționale deveni generală, la ce a contribuit mult corul celor 16 teologi din Sibiu, un fragment din corul dlui Dima, care cu cântecele sale a electrisat publicul.

Toast s'a pronunțat numai unul: de cătră protopopul Augustin Antal, care a bineventat pe oaspeți. Petrecerea ținu până la miezul nopții.

La biserică.

În dimineața următoare, la 15/27 august, serbătorearea Sântă-Mărie, s'a ținut oficiu divin în amândouă bisericile, gr. c. și gr. or.

Publicul a vizitat ambele și a vădūt cu bucurie un fel de emulare în arta cântării.

În cea gr. or. a oficiat archimandritul dr. Ilarion Pușcariu, cu asistință mare; la început a cântat corul local condus de dl profesor Nicolae Diamandi, mai apoi corul teologilor din Sibiu, cu admirabile solouri cântate de dna Lucia Cosma din Timișoara.

În cea gr. c. a celebrat protopopul Antal cu mai mulți profesori. Celebrantul a ținut și o frumoasă predică. Cântările rituale au fost executate de corul tinerimei academice gr. c. În priceasnă a excelat cu minunata sa voce bariton învățătorul Alexandru Tira, care dacă ar trece la teatru, ar avē un viitor frumos.

Ședința primă.

La orele 11 pavilionul cel mare, decorat cu ramuri de brați, eră înțesat de lume, domni și dame, precum și popor în haine de serbătoare. Cu totul la vr'o 1500 de persoane.

Presidentul ocupăud loc la masa presidială, alături de membri comitetului, a deschis adunarea printr'un discurs mai lung, pe care îl publicăm ca prim-salon în nr. de acuma.

După încetarea aplauselor cerū cuvântul dl Iosif Vulcan, ales de beiușeni în locul dlui Iosif Roman, bolnăvit, spre a salută Asociațiunea în numele Bihorului și pronunță în mijlocul unui entusiasm nemărginit, discurs-

sul pe care îl publicăm în locul al doilea al Salonului nostru.

Trecându-se la ordinea zilei, se aleseră comisiunile. Pentru examinarea raportului: Iosif Vulcan Orade, Nicolae Ivan asesor cons. în Sibiu și dr. E. Dăian, directorul Tribunei; pentru examinarea rațiociniului și bugetului: dr. Liviu Leményi Sibiu, dr. Coriolan Pap adv. în Orade și Gerasim Domide preot în Rodna; pentru înscrierea de membri noi: Aug. Antal, Vas. Pop și Dem. Negreanu toți din Beiuș; pentru studiarea proiectelor de regulament: dr. Ioan Suciș adv. în Arad, dr. Ioan Stroia profesor în Sibiu și Gavril Precup profesor în Blaș.

Disertațiune s'a înaintat numai una, a dlui Ac-senti Sever, „De ce nu poate ține concurență Românul cu ovreul“, care înse nu s'a cetit, din cauza că scrisoarea în multe locuri n'a fost legibilă.

În urmă s'au cetit câteva depeșe de felicitare, între care cea mai mare impresiune a făcut a mitropolitului Miron Romanul, născut lângă Beiuș și care ș-a făcut studiile gimnasiale în orașul acesta, în gimnasiul fondat de marele episcop Samuil Vulcan.

Cu aceste ședința primă s'a redicat.

Banchetul.

La 2 ore s'a ținut un banchet, la trei mese lungi, imbinat în frunte prin a patra în cruce.

Au luat parte trei sute de persoane, în frunte cu președintele, vicepreședintele și comitetul.

Au pronunțat toasturi: președintele Moldovan, protopresbiterul Papiu, directorul Butean, profesorul Diamandi, preotul ref. Sipos și vicarul Barbolovici.

Câtă vreme inteligența își petrecea la mese, poporul a fost ospătat cu bere în localul vecin.

Concertul și teatrul.

Sara la 8 ore a început concertul. Localul foarte spațios a fost îndesuit. Au luat parte mulți și din popor. Atâta lume n'am mai văzut la concert românesc.

Programa lungă, dar foarte interesantă, a oferit publicului multe momente plăcute și plăceri neuitate, încât nimeni n'a observat că a fost aproape la 12, când serata s'a încheiat.

Succesul acesta este meritul dlor profesori Nicolae Diamandi și Coriolan Ardelean.

Primul a improvisat cu multă stăruință un chor mixt, de care n'a mai fost în Beiuș și în timp de cinci săptămâni l-a instruit cu zel în adevăr neobosit, căruia tot publicul cu cea mai mare însuflețire i-a adus recunoștința sa călduroasă prin ovațiuni entusiaste.

Al doilea a sevrșit un lucru nu mai puțin meritos, recrutând trupa de diletanți pentru prolog și piesa teatrală și conducând însuși mai multe săptămâni repetițiile, dând instrucțiuni debutanților, luptând cu o mulțime de peripeții și jertfind — dimpreună cu colegul seu — feriile școlare atât de trebuincioase și profesorilor, numai să poată obține succes în fața unei adunări atât de strălucite, precum se speră că avea să fie ceea a Asociațiunii în Beiuș.

Publicul recunoscător a chemat pe ambii înaintea rampei, în mijlocul aplauselor nesfârșite și le-a făcut manifestații foarte însuflețite.

Sub astfel de conduceri, nu este mirare, că totul a reușit esecelent și că publicul a stat nemișcat la locul seu până la sfârșit.

În prolog s'a distins dșoara Veturia Papp și dl Nicolae Mihulin. Chorul dirijat de dl Diamandi, a dat publicului prima ocaziune d'a-i face complimente.

Călușerii sub conducerea vêtavului dl Sabin Ignat au electrisat pe toți; iar hora la sfârșit a înfăoșat o delicioasă vedere.

Concertul ce i-a urmat, a transportat auditorul din plăceri în plăceri; aplausele și aclamările umpleau aerul, anunțând tuturora o mulțumire și desfătare completă.

Ceea ce am regretat, a fost că, din cauză de indispoziție, duetul „A căzut o rază lină“ de C. Porumbescu, indicat în programă a se cânta de dșoarele Ida Papp și Viora Ignat, acomp. la pian de dna Hortensia Suciș n. Paguba, a ramas din programă.

Chorurile dirijate de dl N. Diamandi au fost acoperite de aplause și câteva din ele s'au repetat. Mai mult au plăcut: Marșul cântăreților (C. Porumbescu,) Hora Dobrogeană (N. Popovici,) Sub fereasta mândrii mele (D. Dima,) Peneș Curcanul (I. Mureșianu,) Cât e țara (I. Vidu) și Toaca (Ionescu.)

Dșoara Lucreția Mureșian, abia eșită din pensionat, a surprins pe toți afirmându-se ca o bună pianistă.

Dșoara Marioara Zigre a declamat cu multă simțire și pricepere poezia „Balcanul și Carpatul“ de V. Alexandri și a fost viu aclamată din toate părțile.

Dșoara Veturia Papp, prin declamarea poeziei dramatice „Regina Ostrogotilor“ de George Coșbuc, a dat probă de un temperament și de-o vervă, prin care a scos în relief toate nuanțele frumuseților poeziei, ceea ce i-a stărnit torentul de aplause.

Dșoara Valeria Papp, elevă a Academiei musicale din Budapesta, fără exagerare putem spune, a încântat tot publicul. Vocea sa voluminoasă, tare, curată și sonoară până în registrele cele mai înalte, cultivată prin școală de mai mulți ani, ne-a presintat-o ca pe o cântăreață de prima forță, care nu numai are voce, dar știe să și cânte. O adevărată artistă. Piesele ce-a cântat, clasice și populare, au primit par că un farmec deosebit. Aria din „Mignon“ de Thomas și „Pastoralele“ de Bizet ne-a transpus în lumea ideală a artei înalte; iar popularele Flori de nufăr (I. Mureșianu,) Trecui valea (de acelaș) ne-au înveselit inima. Succesul cel mai covârșitor l-a obținut înse cu admirabilul „Mugur mugurel“ de G. Dima. Aceasta minunată compoziție, în care se varsă tot dorul, toată inima și toată simțirea poporului, a fost cântată cu atâta artă, cu atâta dulceață și pătundere, încât n'a ramas nime fără emoțiuni adânci, un entuziasm nemărginit a cuprins pe toți, care s'a manifestat prin lacrimi în ochi și prin ovațiuni nesfârșite.

Succesul acesta s'a complectat prin discreta acompaniare pe pian ținută de dna Elena Pavel n. Boiș.

Și acum avem să relatăm despre un fenomen nou în lumea musicală română. Acestui concert i-a fost dat privilegiul să se presinte prima-dată în fața unui public mai mare de dincoace de Carpați, dșoara Aurelia Cionca, o genială copilă de 9 ani, deja artistă de pian, care, nedespărțită încă de păpușele sale, executează cu cea mai briliantă tehnică compozițiile cele mai grele, ba însaș are peste trei-deci de compoziții.

Familie originară din Transilvania, acuma domiciliată în București, unde dl I. Cionca e profesor, mica artistă a atras mai de mult atențiunea și admirațiunea cercurilor musicale de acolo. Astă-primăvară a dat și un concert la Ateneu. Regina, însaș o mare amatoare de musică, în mai multe rânduri a chemat-o la palat să cânte și drept aprețiere a talentului, i-a făcut cadou un pian din Berlin, în preț de 4.500 marce.

Petrecând cu părinții sezonul de băi la Ocna-Sibiului, a dat în vara aceasta un concert și la Sibiuiu. Acolo aplaudată mai mult de un public local, prima-dată la Beinș a cântat înaintea unui public adunat din mai multe părți.

Când a apărut pe scenă, condusă de băiatul Ioan Suciu (al dlui dr. Ioan Suciu avocat în Arad,) cam de aceeași etate și îmbrăcat în costum național, gândia că se cutropește pavilionul sub greutatea aplauselor, cari nu încetaseră decât numai când mica artistă se aședă la pian.

Și la moment entuziasmul trecu în admirațiune, vedând cum degetele-i micuțe, care nu cuprind nici octavul, executează cu cea mai mare ușoretate și fără note, ba de multe ori cu fața întoarsă spre public, cele mai complicate compoziții ale classicilor musicali. O mândrie cuprinsese pe toți, că neamul românesc a produs un astfel de geniu. Iar când dânsa începuse să cânte și câteva piese naționale, lacrimi străluciră în ochii multora.

Au fost niște momente în adevăr sublime.

Serata s'a încheiat cu piesa „Soare cu ploaie” comedie într'un act de Iosif Vulcan, care a fost foarte bine jucată de dsoarele Veturia Papp, Viora Ignat, Elena Fabian, Amalia Lăpușan, Constanța Crișan, Marioara Steer și de dnii Aurel Crișan, Sabin Ignat, Ioan Ciordaș, Coriolan Steer, Iosif Maiorescu și Vasile Nicoruța.

Sedința II a adunării.

S'a desșis la 16/28 august la orele 10^{1/2}.

Înteu au raportat comisiunile. S'a constatat, că s'au înscris mai mulți membri fondatori și pe viață, precum și ordinari și s'a încasat peste 1300 fl.

S'a decis ca comitetul să publice concurs pentru o scriere cu subiect istoric.

Totodată s'a hotărît ca în viitor să se facă o legătură mai intimă între societățile noastre culturale, care să se manifesteze cel puțin prin invitarea lor la adunările generale ale Asociațiunii. De exemplu a Societății pentru fond de teatru român, a Asociațiunii din Arad, a Societății din Cernăuți etc.

Președintele, vicepreședintele, comitetul vechiu s'au reales, cu deosebirea că în locul celor doi membri externi ai comitetului (dnii Bredicean din Lugos și dr. Ciuta din Bistrița,) aleși la Mediaș, s'au ales tot sibieni, căci astfel se ușorează puțința d'a ține ședințele regulate.

Iată lista noului comitet: Președinte Ioan M. Moldovan, vicepreședinte dr. Ilarion Pușcariu, prim-secretar, dr. C. Diaconovich.

Membri ordinari în comitet: P. Cosma, I. Papiu, Z. Boiu, L. Simonescu, dr. Remus Roșca, Ioan Rusu, N. Ivan, Iosif Sterca Șuluțiu, I. Crețu, On. Tilea, dr. C. Diaconovich și Nic. Togan.

Membri extra-ordinari: G. Dima, Maxim, maior pens., dr. Beu, dr. Otc. Rusu și dr. E. Dăian.

În urmă președintele încheiând adunarea, mulțumi pentru buna primire, iar preotul Antoniu Paladi din Finiș mulțumi președintelui pentru înțeleapta conducere.

Balul.

Sara la 9, un bal splendid a încheiat șirul festivităților.

Numerul celor prezenți a fost atât de mare, încât localul imens de spațios abia l-a putut încăpe.

Quadrilul prim a fost dansat de 150 de părechi.

Dintre dansurile naționale s'au mai jucat Romana și Ardeleana.

În pauză 21 de tineri, sub conducerea vătavului Sabin Ignat au jucat Călușorul și Bătuta.

Presintăm o listă a damelor, departe înse d'a avé pretenția de completă.

Doamnele: Véd. Rosa Andru, véd. Ardelean, Andru (Chișcou); Alexiu Beliczay, Benedek, Bogluț, Bolcaș, véd. Borlan, Livia Boțoc Comlăuș, Brancu, Antonia Buna Orade, Biro Curațel, Bogdan Cherpenet, Elena Boiț, Beder Bochia; Maria Cosma Sibiuiu, Livia Cosma, Lucia Cosma Timișoara, véd. Cosma Vașcou, I. Chidășan, G. Chidășan, Ema Creț, véd. Crista Vasilca, véd. Creț Orade, Crainic Albac, Cherecheș Darvaș; Maria Dan Făgăraș, véd. Diț Orade, Dan Budureasa; V. Erdélyi, I. Erdélyi; Farkas, Felméri Cluș, Glița Nanhidışel; Ghera, Gomboș Vidra; Herman, Hoza; Hermina Ignatu; Kóvári Ivaniș, Kéri, Lăpușan; Marian Petrani, Mihali, Mureșan; Nestor; Veturia Oancea B. Lazur, Papp Budapesta, I. Papp Bocsig, Paul Papp, Antița Papp, véd. T. Papp, Elena Pavel Slatina, véd. V. Pavel, véd. I. Pavel, Elena Papp, Popovici Lehecenii, Pap Cehul-Silvaniei, Popescu Orade, Papp-Szilágyi Budapesta; Radu; véd. Steer, Sipoș Vad, Hortensia Suciu Arad, Stefanica. Sferle; Thira Șeitin; véd. Vaida, Aurelia Vulcan Orade, Voștinar, Waltner, Weinstein, Varga, Vass, Zanko.

Domnișoarele: Silvia și Sabina Andru, Angela, Elena și Berta Butean, Elena Blaga V. Totfalu, Elena Bogluț, Maria Bolcaș, Irina Beliczay, Margareta Benedek, Elena Boțoc Comlăuș; Domnica Chirtop Câmpeni, Minerva și Hortensia Cosma Sibiuiu, Maria Kóvári Ivaniși, M. Cosma, Sofia și Constanța Crișan, Ecaterina Duma, Kóváry, Frida Erdélyi, M. Elefterescu București, Elena Erdélyi; Emilia Fibik, Elena Fabric, Gabriela Farkas; Maria Glițe Nanhidışel; Hoza; Viora Ignat; Kutasi Bőske Budapesta; Amalia Lăpușan, M. Lengyel N. Szöllös; Delia Marienescu Orade, Veturia Mihalca Slatina, Lucreția Mureșan, Rosa Mihali, Amalia Moga Răbăgani, Sofia, Antonia și Luisa Magyar; Nestor; Orian Cizer; Clotilda Oltean Budapesta, Luisa și Paulina Orosz, Anna Papp, Gizela Papp, Amalia Papp, Veturia Papp, Teresia Pap Cehul Silvaniei, Aurelia Pap, Georgina Pap, Elena Pap Buntești, Elvira Pisetel, Rosalia Pap, Valerla, Cornelia și Marioara Papp Budapesta, Ecaterina Pap, Poinar, Ida Papp Bocsig, Pap Petreasă; Veturia Steer Beliu, Maria Sfetea Brașov, Silvia Roman Meziad, Octavia Stolojan, Marioara Steer, Victoria Suciu Sistaroveț, Szathmáry Agnes Budapesta; Eleonora și Elena Vass, Maria Voștinar; Marioara și Lucreția Zigre Orade.

Balul a ținut până dimineața la 5.

Peste o oră o mare parte a publicului, în frunte cu președinții și cu mai mulți membri ai comitetului central au pornit cu trenul spre Oradea-mare spre a-și continua drumul către casă.

Despărțirea la Orade.

Sosind trenul la Orade dimineața la 10 și nefiind legătură spre Transilvania decât după mieznoaptea la 4, cei ce veniră de la Beinș dimpreună cu o parte a Românilor din Orade s'au întrunit la un prânz comun de adio în otelul Pomul verde.

Erau de față dnii: președintele I. M. Moldovan, vicepreședintele dr. Ilarion Pușcariu, protopopii Ioan Papiu, I. Voina, N. Ivan; Parteniu Cosma, dr. Ioan Stroia, dr. Ioan Suciu cu dna și dsoara Victoria Suciu,

profes. I. Cionca cu familia, publicistul dr. Elie Dăian, profesorul Petru Syrcu, preot. A. C. Domșa și alții.

Oaspeții și oradanii petrecură împreună până la orele 3, apoi plecară cu toții la gară, luându-și ramas bun cordial.

Epilog.

Încheiând aceste schițe, ne facem o plăcută datorie mulțumind confrăților nostri beinșeni pentru arangierea atât de reușită a festivităților. Onoarea ce le compete, se revarsă asupra întregului Bihor și asupra întregului neam românesc.

În deosebi aducem tributul recunoștinței și al stimei, dlui Augustin Antal președintele comitetului arangiator, dlui Nicolae Diamandi secretarul acelui comitet, dlilor Coriolan Ardelean, dr. Gavril Cosma, Paul Papp, Dumbrava, Stefanica, Kéri; precum și celorlalți fruntași din cari relevăm pe dăii Vas. Iznatu, Dim. Negreanu, Paul Pap, Vas. Pap și tuturor cetățenilor beinșeni cari au făcut Asociațiunii o primire atât de strălucită!

TEATRU.

Viitorul Teatrului Național din București. Noul director general, dl Petru Grădișteanu, s'a pus serios pe lucru, ca să introducă reforme la Teatrul Național. A intrunit în mai multe rânduri în cabinetul său pe membrii de frunte ai teatrului și au discutat mijloacele de îmbunătățire a mersului primei scene române. Dl P. Grădișteanu s'a exprimat părerea ca rolurile să se dubleze, ca astfel și actorii tineri să fie puși la încercare spre a se produce în fața publicului. Să vor da 5000 lei ca premiu pentru piesele cele mai bune care se vor reprezenta. La operă a angajat pentru șase reprezentațiuni pe dna Nuovina și e în tratări cu dnele Darclee și Theodorini.

Dna Irina Vladaia în Ardeal. Dna Irina Vladaia, prima-dona la opera română din București, a dat la 21 august n. un concert la Zernești, altul la 28 august în Oraștie, cu concursul dlui Anastasie Petrovici bariton la aceeași operă, și al dnei A. Scrob, pianistă. A asistat lume multă și succesul a fost mare.

Turneul tenorului Vasiliu prin Transilvania și Ungaria. Cunoscutul tenorist Vasiliu de la Opera română din București va face în curând un turneu artistic și va da concerte prin orașele: Mehadia, Caransebes, Lugos, Timișoara, Buziaș, Arad, Hașeg, Oraștie, Oradea-mare, Șimleu, St.-Miclăușul-mare, St. Georgiu (Bistrița), Abrud, Blaș, Sibiiu, Făgăraș și Brașov.

Dl Enescu la Sinaia. Tinerul și talentatul compositor român, dl George Enescu, mult aplaudatul autor al „Poemei Române”, petrece la Sinaia, unde va sta vreme mai lungă spre a termina o nouă compoziție mai mare. De curând a luat parte și la o audițiune musicală la Castelul Peș, dată în onoarea dlui de Gubernatis.

C E E N O U ?

Adunarea de la Beinș a Asociațiunii fiind în săptămâna trecută cel mai însemnat eveniment în viața noastră culturală, ne-am crezut datori să publicăm informațiuni cât mai amănunțite, de aceea am fost silți să ocupăm spre acest scop o mare parte a revistei

noastre; iată cauza, pentru care numărul acesta apare fără ilustrațiune și pentru care am omis mai multe rubrice.

Hymen. Dl Lucian Secoșan, funcționar la banca „Victoria” din Arad, s'a fidațat cu dșoara Elisabeta Pêrvu în Caransebes. — Dl Vasile Micușan, absolvent de teologie, se va cunună cu dșoara Emilia Pop, la 11 septembrie, în Luna-de-Arieș. — Dl Traian Givulescu s'a cununat cu dșoara Ana Aurelia Beleş în Odvoș la 28 august.

Memoria părinților mitropolitului Miron Romanul. Clericii din Sibiiu, cari au venit să contribuie la festivitățile adunării generale din Beinș a Asociațiunii, au îndeplinit în ajunul acelei adunări un act de pietate. În 26 august s'au dus, sub conducerea dlui profesor Nicolae Diamandi, în comuna Mizieș, unde părintele Diamandi a celebrat vecernie și unde poporul i-a așteptat în veștimente serbătorești și cu treasuri. După terminarea vecerniei, tot dsa a oficiat prohodul la mormintele părinților mitropolitului Miron Romanul. Atât la vecernie, cât și la prohod, cântările le-a executat corul clericilor din Sibiiu. După aceste, cu toții au cercetat casa unde s'a născut mitropolitul. La aceste acte de pietate au asistat mai mulți din inteligența beinșană și tot poporul din Mizieș.

Ruga din Comloșul-mare, în Torontal, la 15/27 august, s'a serbat cu multă veselie. Danțul a fost deschis, după datină, de protopresbiterul Miulescu. Înainte de miadăși s'a făcut procesiune la cimitir, unde s'a inaugurat monumentele a doi învătători. Sara corul vocal de acolo și cel din Pesac au dat un concert. Serbarea pentru eternizarea memoriei poetului bănațan Iulian Grozescu s'a amânat pentru anul viitor, căci în pripa nu s'au putut face pregătirile trebuincioase.

Petrecere la băile de la Bicsad. Tinerimea română din Țara-Oașului în Sătmar a arangiat la 15/27 august o petrecere de vară la băile de la Bicsad de acolo. Înainte de petrecere s'a ținut și o producțiune declamatorico-musicală. Despre succes n'avem încă nici o informațiune.

Dr. Weigand în România. Cetim în diarele bucu-reșcene, că dl dr. Gustav Weigand, distinsul filolog german, a fost săptămâna trecută la T.-Severin, de unde a făcut mai multe excursiuni prin județul Mehedinți, studiind cu deamăruntul limba, moravurile și obiceiurile țeranilor români de prin acele părți.

A murit: Ioan Lazaru, cetățan în Beinș, tatăl dlui advocat George Lazaru, advocat în Vinga, la 20 august, în etate de 80 ani; *Teodor Vaida*, originar din Bihor, mai în urmă preot în Timișoara, biserica Sf. Ilie, în Viena, unde s'a supus unei operațiuni neizbutite.

Călindarul săptămânei.

Dum. a 13-a după Rus., Mateiu c. 2 v. 33—32; ev. înv 2; gl. 4

Țiua sêpt.	Călindarul vechiu	Călind. nou	Soarele
Duminecă	23 M. Lup	4 Rosalia	5 30 6 30
Luni	24 M. Eutichie	5 Laurent	5 31 6 39
Mărți	25 Int. môt. ap. Vartol. și Tit	6 Magnus	5 32 6 28
Mercuri	26 Mii. Adrian și Natalia	7 Regina	5 34 6 26
Joi	27 C. P. Pimen	8 † Nasc. Mar.	5 36 6 24
Vineri	28 C. P. Moisi Arapul	9 Georgonie	5 37 6 22
Sâmbătă	29 † Tăierea capului s. Ioan	10 Nicolae Tol.	5 39 6 21

Proprietar, redactor răspundător și editor: IOSIF VULCAN. (STRADA ȂLDĂS NR. 296 b.)

TIPOGRAFIA IOSIF LĂNG IN ORADEA-MARE.